

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS TWEEDE ADDISIONELE TAAL
VRAESTEL 1: TAAL IN KONTEKS en LETTERKUNDE
NOVEMBER 2008

PUNTE: 120

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 22 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings.

AFDELING A: Kyk- en Leesbegrip	VRAAG 1 – 3	(30 punte)
AFDELING B: Opsomming	VRAAG 4	(10 punte)
AFDELING C: Taal	VRAAG 5 – 9	(60 punte)
AFDELING D: Letterkunde	VRAAG 10 – 12	(20 punte)
2. Beantwoord AL die vrae.
3. Lees die instruksies by AL die vrae.
4. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is, in die middel van die bladsy.
5. Trek 'n streep na elke afdeling.
6. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: KYK- EN LEESBEGRIP**VRAAG 1: TYDSKRIFARTIKEL**

Lees die onderstaande teks en beantwoord die vrae.

[Uit: *Footprints in the Sands of Time*, DoE 2007]

DIE MAN AGTER DIE MADIBA-HEMP

1. Sonwabile Ndamase het die Vukani-modereeks begin. Dit was die Madiba-hemp wat hom bekend gemaak het. Dit is nie meer vreemd om 'n Afrika-hemp te dra nie. Nelson Mandela het 'n modeleier geword. Sonwabile sê: "Hy weet presies wat hy wil dra. Al die Madiba-hemde is kleurryk."
2. Madiba het baie vir die modewêreld beteken. Voor Madiba se tyd het mense klere gekies op grond van waarheen hulle op pad was. Daarna het hulle begin aantrek in ooreenstemming met waar hulle vandaan kom.
3. Swart ontwerpers kan Madiba nie genoeg bedank dat hy die Afrika-hemp bekend gemaak het nie. Hierdie hemde word al gewilder. 'n Mens kan gemaklik en netjies lyk, al dra jy nie 'n swart pak en das nie. Nou kan jy met trots jou Afrika-hemp na die deftigste funksie dra. Dit is alles aan Madiba te danke.
4. Wie is die man agter die Madiba-hemp? As lid van die koninklike Pondo-familie kon Sonwabile Ndamase 'n weelderige en gemaklike lewe gekies het, maar sy ma het anders gedink. Hy vertel: "My ma het besef dis belangrik dat ons die Westerse kultuur aanvaar. Dis nie goed dat koninklikes so bedien word nie."
5. Sy wou hulle vir die regte lewe voorberei. Sy was 'n kleremaakster en naald en gare het hom van kleins af soos 'n mot na 'n kers getrek. Op agt jaar kon hy al 'n soom inwerk.
6. Vandag is Sonwabile Ndamase 'n wêreldberoemde ontwerper.

[Verwerk uit: *Vrouekeur*, 5 November 2004]

WOORDEBOEKGEBRUIK

ontwerper: iemand wat 'n voorlopige skets maak. **English** (designer), **Sepedi** (moakanyi), **Isizulu** (mthungi).
weelderig: oorvloedig, oordadig, in weelde. **English** (luxurious, in luxury), **Sepedi** (matsaka), **Isizulu** (vukubusa/nethezeka).

[Uit: *HAT* en *TWEETALIGE WOORDEBOEK*]

VRAE:

1.1 Wie is die ontwerper van die Madiba-hemp? Gee die naam en van. (1)

1.2 Kies die KORREKTE antwoord.

Die Madiba-hemp word so genoem omdat ...

- A Madiba die hemde dra.
- B Sonwabile Madiba se vriend is.
- C Madiba die hemde verkoop.
- D die hemde na Sonwabile vernoem is. (1)

1.3 Watter EEN woord in paragraaf 1 beskryf die belangrikste kenmerk van die Madiba-hemde? (1)

1.4 1.4.1 Kan 'n Madiba-hemp deesdae na 'n formele funksie gedra word? Ja/Nee (1)

1.4.2 Haal EEN woord uit paragraaf 3 aan om jou antwoord in VRAAG 1.4.1 te motiveer. (1)

1.5 Wie besluit wat Madiba sal aantrek? (1)

1.6 Wat moes mans in die verlede aantrek as hulle na 'n formele funksie gaan? Noem TWEE dinge. (2)

1.7 Gee EEN woord uit paragraaf 3 wat sê dat al meer mense graag Madiba se hemde aantrek. (1)

1.8 Wie het vir Sonwabile geleer om naaldwerk te doen? (1)

1.9 Kies die REGTE antwoord.

“... *naald en gare het hom van kleins af soos 'n mot na 'n kers getrek*” (par. 5).
Die uitdrukking beteken ...

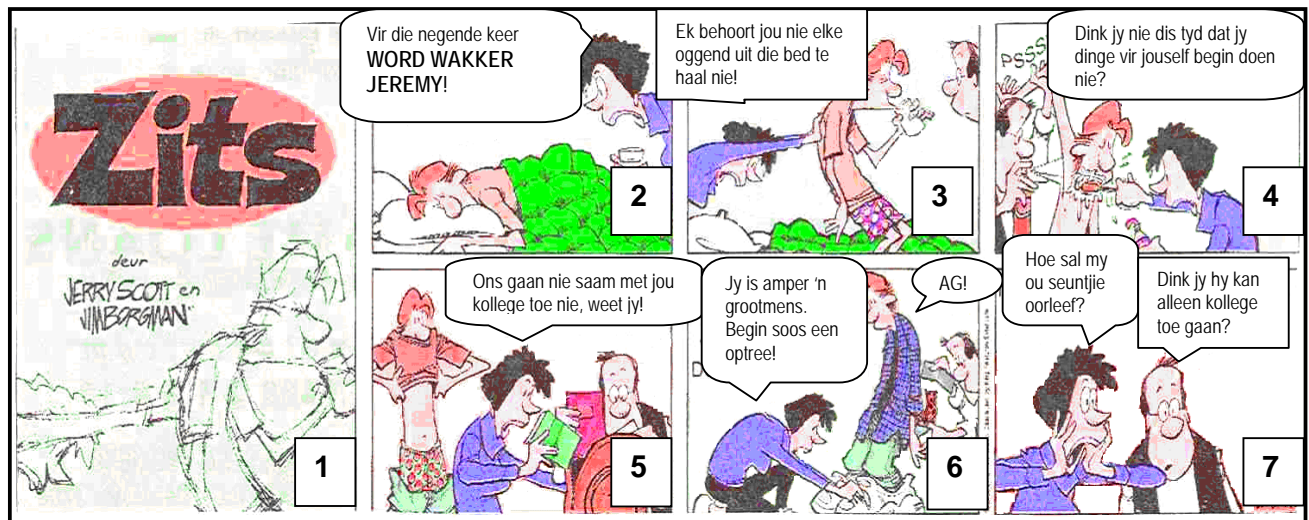
- A motte hou van hitte.
- B motte hou van naald en gare.
- C hy kon naald en gare nie los nie.
- D hy kon kerse nie uitlos nie. (1)

- 1.10 1.10.1 Sê of die volgende WAAR of ONWAAR is:
Sonwabile Ndamase het arm groot geword. (1)
- 1.10.2 Motiveer jou antwoord in VRAAG 1.10.1. (1)
- 1.11 Hoe het Mandela mans se klerestyl verander? (1)
- 1.12 Watter EEN woord sê dat Sonwabile *internasionaal* bekend is? (1)
- 1.13 Waarom, dink jy, het Madiba so 'n groot invloed op die wêreld? (1)
- [16]**

VRAAG 2: STROKIESPRENT

Lees die strokiesprent en beantwoord die vrae.

[Uit: Rapport, 2007]

VRAE:

- 2.1 Kies slegs die REGTE antwoord.
“vir die negende keer” in raampie 2 beklemtoon dat ...
- A Jeremy na sy ma luister.
B sy ma al moedeloos is.
C Jeremy baie fluks is.
D sy ma hom liefdevol behandel. (1)
- 2.2 Waarom is “WORD WAKKER JEREMY!” in raampie 2 in hoofletters en vetdruk geskryf? (1)
- 2.3 Bestudeer raampie 4, 5 en 6. Verduidelik hoekom Jeremy nog nie geleer het om dinge vir homself te doen nie? (1)

2.4 Kies die REGTE antwoord.

Jeremy se liggaamstaal en gedrag vertel dat hy ... optree.

- A doelgerig
- B gedissiplineerd
- C onvolwasse
- D selfstandig (1)

2.5 2.5.1 Dink jy Jeremy is gelukkig met hoe sy ouers hom behandel? Ja/Nee (1)

2.5.2 Motiveer jou antwoord in VRAAG 2.5.1. (1)

2.6 2.6.1 Bestudeer raampie 7. Wil die pa hê dat Jeremy selfstandig moet optree? Ja/Nee (1)

2.6.2 Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

[8]

VRAAG 3: ADVERTENSIE

Lees die onderstaande advertensie en beantwoord die vrae.

Bel 084 145 vir ...

- nuwe kontrakte en opgraderings,
- gratis sim-kaart,
- gratis konneksie en
- gratis aflewering.

WEN

EEN VAN 6 HUMMERS

Gradeer op na een van die volgende:

GRATIS NOKIA E65

R145 per maand x 24 op *casualchat* 100

- 100 gratis minute
- MP3-speler

GRATIS SAMSUNG E250

- R50 per maand x 24 op *controlchat* 50
- 25 SMS'e p.m.

Teken in op 'n nuwe kontrak of gradeer jou foon op en jy kan een van 6 HUMMER H3's wen.

Elke maand moet EEN HUMMER gewen word.
Kompetisie sluit EINDE JANUARIE.

Waarvoor wag jy? Doen dit nou!

[Uit: *Huisgenoot*, 15 November 2007]

VRAE:

- 3.1 Hoe kan jy met Cell C kommunikeer? (1)
- 3.2 Waarom word “WEN” met groot, donker letters geskryf? (1)
- 3.3 Wat moet jy doen om een van 6 Hummers te wen? Noem TWEE moontlikhede. (2)
- 3.4 Na watter selfoon moet jy opgradeer, as jy ’n MP3-speler wil hê? (1)
- 3.5 Hoe gereeld sal iemand ’n Hummer kan wen? (1)

[6]**TOTAAL AFDELING A: 30**

AFDELING B: OPSOMMING

VRAAG 4

- Vir jou eie veiligheid is daar sekere dinge wat jy nooit moet vergeet nie.
- Som die *belangrikste* inligting oor algemene veiligheid in *SEWE volsinne* op.
- Jou opsomming moet 60 woorde lank wees.
- Skryf die getal woorde onderaan die opsomming.

1

Kies iemand soos een van jou ouers, onderwyser of polisieman wat jy kan vertrou. Vir dié persoon kan jy enigiets vertel wat jou bang of ongemaklik laat voel.

2

Die persoon wat jy vertrou, moet weet waar jy bly. As jy 'n probleem het, sal hy/sy jou kan help.

3

Moenie die pad na jou huis vir vreemdelinge beduie nie en moenie vir mense sê dat jy alleen by die huis is nie.

4

In die middag na skool moet jou ouers presies weet waar jy is. Bel hulle of laat weet hulle as jy laat gaan wees.

5

As iemand iets aan jou doen waarvan jy nie hou nie, moet jy baie duidelik "Nee!" sê.

NEE!

Aksieplan om aanranding en mishandeling te voorkom.

Wees versigtig as iemand in 'n voertuig langs jou stop. Moenie met vreemdelinge langs die pad praat en geld en geskenke by hulle vat nie.

Wanneer jy in die straat loop, loop op bekende paaie wat deur baie mense gebruik word, sodat daar altyd iemand naby is as jy in die moeilikheid kom. Moenie alleen in donker strate, leë geboue en plekke met bosse loop nie.

[Uit: ELAN, Mei 2007]

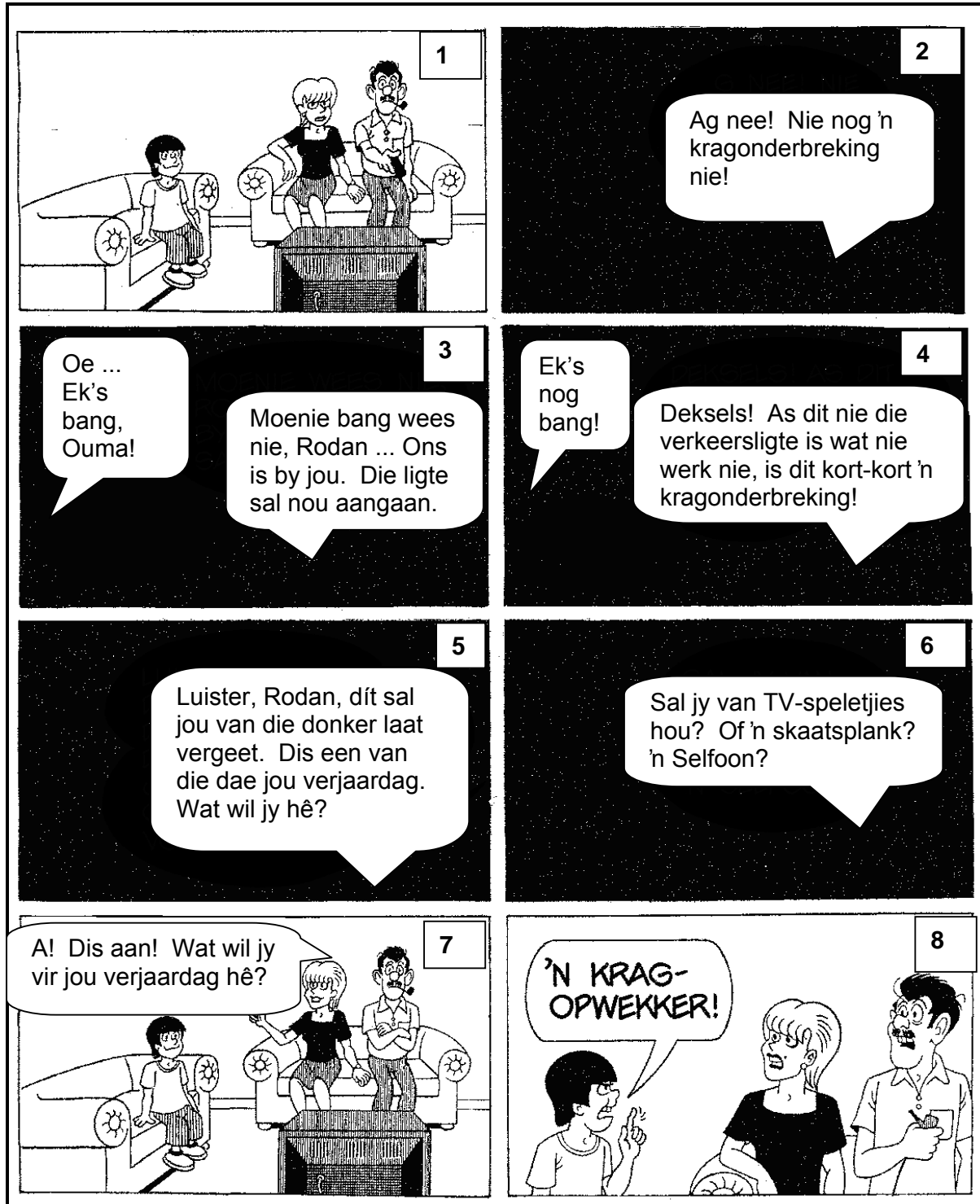
TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL

VRAAG 5: STROKIESPRENT

Lees die strokiesprent en beantwoord die vrae.

[Uit: RAPPORT-TYDSKRIF, 14 Augustus 2005]

Volg die instruksies in die regterkantste kolom om die regte antwoorde in die linkerkantste kolom te gee. Skryf net die vraagnommer en die korrekte antwoord neer. Antwoorde op VRAAG 5.1 – 5.23 moet korrek gespel wees.

<p>Oupa, Ouma en hul kleinseun Rodan is 'n gelukkige gesin wat (5.1 <i>in/op</i>) 'n klein (5.2 <i>plaas</i>) woon.</p> <p>(5.3 <i>Elke aand</i>) sit hulle saam om (5.4 <i>televisie</i> kyk).</p> <p>Die gesin hou (5.5 <i>van + dit</i>) om na dieselfde (5.6 <i>program</i>) te kyk.</p> <p>(5.7 <i>Skielik/Dadelik</i>) gaan die ligte af.</p> <p>Die leesteken na die woorde: "Ag nee!", in raampie 2, is 'n (5.8 <i>koppeltteken/uitroepteken/deelteken</i>).</p> <p>Rodan is 'n (5.9 <i>iemand wat bang is</i>).</p> <p>Sy ouma troos hom om nie bang te wees nie, want die ligte sal (5.10 <i>binnekort/kortliks</i>) aangaan.</p> <p>Rodan is nou siek en (5.11 ...) vir die kragonderbrekings, want hy is (5.12 <i>baie bang</i>) vir die donker.</p> <p>Rodan gaan een van die dae sy verjaardag (5.13 <i>vier/fier</i>).</p> <p>Ouma wonder (5.14 <i>wat/wie</i>) die beste verjaardaggeskenk vir hom sal wees.</p> <p>Ouma se reaksie in raampie 7: "A! Dis aan!" is 'n bewys van haar (5.15 <i>blydschap/treurigheid ontevredenheid</i>).</p> <p>Rodan, wat op die (5.16 <i>bed/rusbank</i>) in raampie 7 sit, voel baie (5.17 <i>gelukkig</i>) dat die lig elke keer afgaan.</p>	5.1	Kies die regte woord.	(1)
	5.2	Gee die verkleining.	(1)
	5.3	Gee een woord.	(1)
	5.4	Vul die infinitief in.	(1)
	5.5	Gee die regte vorm.	(1)
	5.6	Gee die meervoud.	(1)
	5.7	Kies die regte woord.	(1)
	5.8	Kies die regte antwoord.	(1)
	5.9	Gee een woord.	(1)
	5.10	Kies die regte woord.	(1)
	5.11	Voltooi die uitdrukking.	(1)
	5.12	Gee die intensiewe vorm.	(1)
	5.13	Kies die regte woord.	(1)
	5.14	Kies die korrekte woord.	(1)
	5.15	Kies die regte woord.	(1)
	5.16	Kies die regte woord.	(1)
5.17	Gee die antoniem.	(1)	

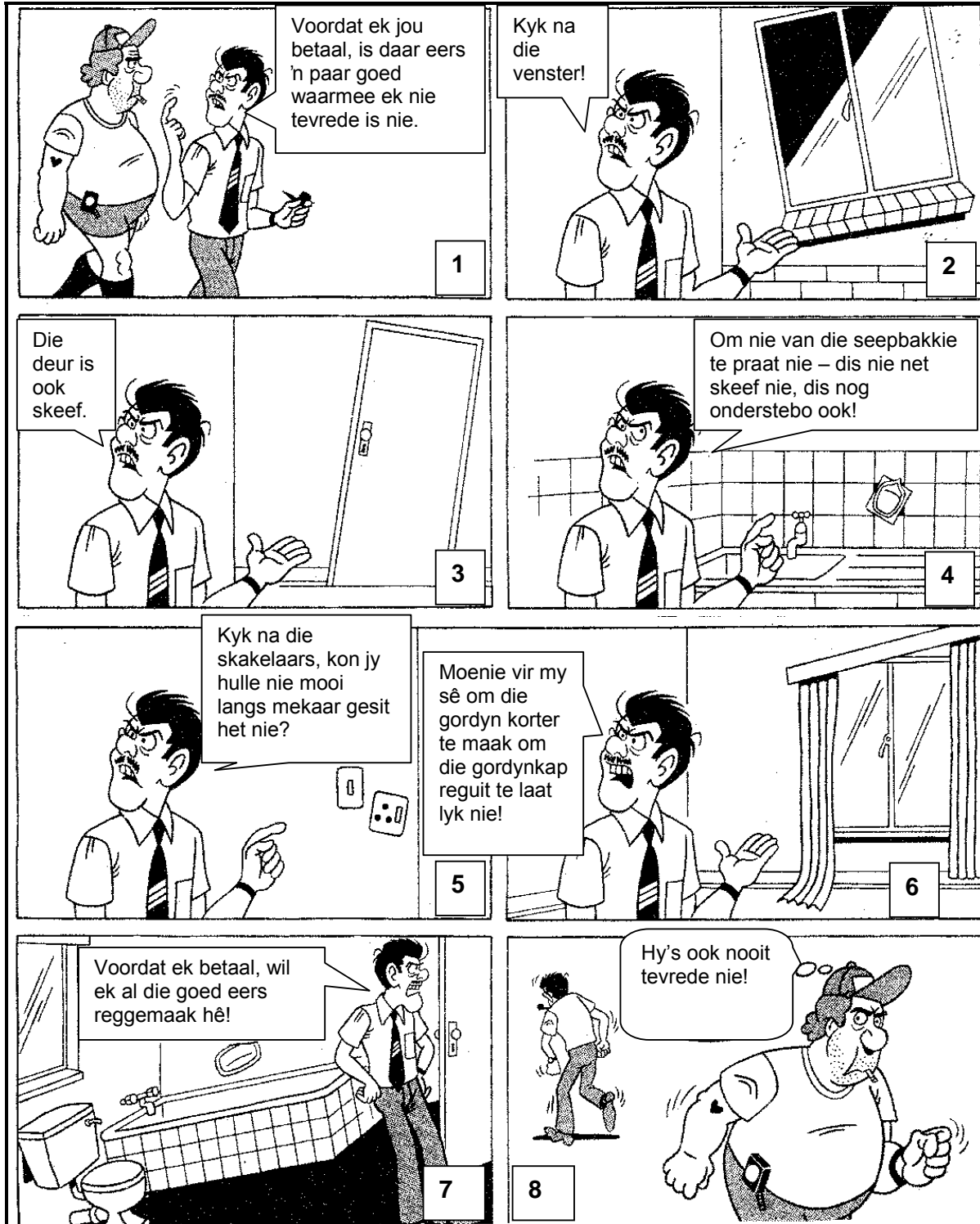
Oupa en Ouma vind dit (5.18 <i>vreemd/snaaks</i>) dat Rodan 'n kragopwekker wil hê.	5.18	Kies die korrekte woord met die hulp van die woordeboek.	
		vreemd b.nw. en bw. (-e) 1 onbekend, nie vertrouwd nie: <i>Vreemde mense wat hier kom woon.</i> snaaks b.nw. en bw. 1 grappig: <i>Hy probeer altyd snaaks wees.</i>	(1)
Hy is hulle (5.19 <i>een</i>) kleinkind.	5.19	Gee die regte vorm.	(1)
Rodan is (5.20 <i>bang</i>) as ander kinders vir die donker.	5.20	Gee die regte vorm.	(1)
Rodan is sy ouma en oupa (5.21 <i>sê/se</i>)	5.21	Kies die korrekte woord.	(1)
geliefkoosde (5.22 <i>kleindogter</i>).	5.22	Gee die teenoorgestelde geslag.	(1)
Vir Rodan sal dit 'n (5.23 <i>goed</i>) dag wees as daar nie meer kragonderbrekings is nie.	5.23	Gee die regte vorm.	(1)

[23]

VRAAG 6: STROKIESPRENT

Lees die strokiesprent en beantwoord die vrae.

Ben praat met die bouer wat werk by sy huis gedoen het. Hy is baie kwaad, want die bouer het baie dinge verkeerd gedoen.

[Uit: RAPPORT-TYDSKRIF, 12 November 2004]

Skryf die volgende sinne oor volgens die instruksies in die regterkantste kolom.

(6.1 Ben is nie tevrede met die werk nie.)	6.1	Skryf die sin in die verlede tyd.	(1)
(6.2 Ben sê: "Jy moet na die venster kyk.")	6.2	Skryf die sin in die indirekte rede.	(2)
(6.3 Die deur is skeef.)	6.3	Skryf in die ontkenende vorm.	(2)
Die seepbakkie is nie reg nie. (6.4 <i>omdat</i>) Die seepbakkie is onderstebo.	6.4	Verbind die sinne soos aangedui.	(1)
6.5 Die bouer het die lig se skakelaar reg ingesit.	6.5	Skryf die sin in die lydende vorm.	(2)
6.6 Die ligskakelaars lyk sleg teen die muur.	6.6	Skryf die sin in die toekomstige tyd.	(1)
Die een gordyn (6.7 <i>hang skeef altyd</i>) op die vloer.	6.7	Gee die regte woordorde.	(1)
Die vloer is baie ongelyk. (6.8 <i>daarom</i>) Die bad staan skeef.	6.8	Verbind die sinne soos aangedui.	(1)
Ben is baie ontevrede met die bouer se werk. (6.9 <i>Waarmee ...</i>)	6.9	Voltooi die vraag.	(2)
Die bouer moet die werk regmaak. (6.10 <i>Die bouer is vasberade om ...</i>)	6.10	Voltooi die sin.	(1)
6.11 Die bouer sê hy sal al die foute regmaak.	6.11	Skryf in die direkte rede.	(2)
Die bouer vra: "Het ek iets verkeerd gedoen?" (6.12 Begin so: <i>Die bouer wil weet of ...</i>)	6.12	Voltooi die sin.	(2)
6.13 Die bouer moet die bad regmaak.	6.13	Skryf die sin in die lydende vorm.	(2)

[20]

VRAAG 7: REDIGERING

Lees die strokiesprent en beantwoord die vrae.

[Uit: RAPPORT-TYDSKRIF, 24 Maart 2002]

Volg die instruksies in die regterkantse kolom en skryf die sin korrek oor.
Onderstreep die fout(e) wat jy reggemaak het.

7.1	Ben het sy karavan verloor.	7.1	Verbeter die spelfout.	(1)
7.2	Die man se pet sit nie skeef.	7.2	Korrigeer die taalfout.	(1)
7.3	Alle voertuie behoort om getoets te word.	7.3	Skryf die sin reg oor.	(1)
7.4	Ben se vrou en kinders is weg daarom is hy ontsteld.	7.4	Vul die ontbrekende komma in.	(1)
7.5	Die motor met wat Ben ry, is padwaardig.	7.5	Korrigeer die taalfout.	(1)
7.6	Ben sê vir die man: "Ek ken dat my ligte werk."	7.6	Korrigeer die taalfout.	(1)
7.7	Ben skreeu met die man, want hy is ontsteld.	7.7	Korrigeer die taalfout.	(1)
7.8	The traffic cop instructs Ben to get out of his car.	7.8	Vertaal die sin in Afrikaans.	(2)

[9]

VRAAG 8: KRITIESE TAALBEWUSTHEID

8.1 Kyk na die strokiesprent in VRAAG 2 (bl. 5).

Kies die REGTE antwoord.

In raampie 7 sê die ma: "Hoe sal my ou seuntjie oorleef?"

Die ma se woorde bewys dat sy ... haar seun is.

- A moeg vir
- B lief vir
- C kwaad vir
- D opgewonde oor

(1)

8.2 Kyk na die Cell C-advertensie in VRAAG 3 (bl. 6).

Waarom word die woord "*gratis*" so baie in die advertensie gebruik?

(2)

[3]

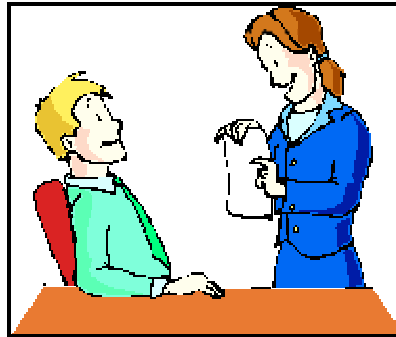

VRAAG 9: KYK EN KOMMUNIKEER

Kyk na die prente, lees die situasie en voer elke keer die opdrag uit.

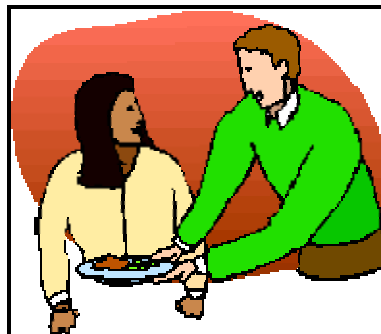
- 9.1 SITUASIE: Die Juffrou is baie bly oor Jannie so goed gedoen het met sy taak. Sy WENS hom GELUK met sy goeie punte en MOEDIG hom AAN.

OPDRAG: Wat sê die juffrou om Jannie geluk te wens en aan te moedig? Voltooi die sin in ongeveer 10 woorde.

Juffrou: Jannie, ... (2)

- 9.2 SITUASIE: Die vrou, Tharusha, het laat gewerk en laat by die huis gekom. Haar man, Devin, het heerlike kos vir haar gemaak. Hy laat haar by die tafel sit en bring vir haar kos. Tharusha is baie DANKBAAR en het groot WAARDERING vir sy moeite.

OPDRAG: Wat sê Tharusha om haar man te bedank en te sê hoeveel sy dit waardeer? Voltooi die sin in ongeveer 10 woorde.

Devin: Hier is jou kos, ek hoop jy geniet dit!

Tharusha: Devin, ... (2)

- 9.3 SITUASIE: Jan werk op die rekenaar en hy konsentreer baie hard. Skielik werk die rekenaar nie meer nie. Hy kan die probleem nie self oplos nie en moet Sam BAIE MOOI VRA om hom te kom help.

OPDRAG: Wat sal Jan se woorde wees? Kies die REGTE antwoord.

- A Jan: Sam, kom hier man! Die simpel rekenaar werk nie!
- B Jan: Sam, maak dadelik my rekenaar reg! Dit werk nie!
- C Jan: Sam, sal jy asseblief my rekenaar regmaak? Dit wil nie werk nie.
- D Jan: Sam, mag jy miskien my rekenaar regmaak? Die ding werk nie.

(1)
[5]

TOTAAL AFDELING C: 60

AFDELING D: LETTERKUNDE**BLADSAK – Lucas Malan**

- Hierdie afdeling bestaan uit DRIE vrae.
- Beantwoord enige TWEE vrae.

VRAAG 10: STOKVEL OP 'N PLAAS – Justice L Makete

Lees die onderstaande aanhaling en beantwoord die vrae.

Tienuur se kant begin die stokvelgangers intrippel. Hulle kom van heinde en verre. Die gesette suurgesig Sis Vera en haar uitgeteerde, verwaarloosde man is eerste aan die beurt, toe Antie Lena vergesel van haar broeisel. Van die fietsryers, jieslaik! Al wat van hulle te siene is, is die warrelende stof. Palmietfontein se volkies ry donkiekar. Die swaarbelaaide karretjie het nogal noustrop getrek. Die getal voetgangers neem steeds toe. “The more the merrier”, en niemand wil die affêre mis nie. Dié een keer in 'n maand, normaalweg die einde van die maand, is geskik vir almal.

- 10.1 Wie se beurt was dit om hierdie keer stokvel aan te bied? (1)
- 10.2 Kies die KORREKTE antwoord.
- Oupa Skhukhununu het ...
- A mampoer gemaak.
 B kruiemedisyne voorsien.
 C die slagding se ingewande skoongemaak.
 D die voorman se werk op die plaas gedoen. (1)
- 10.3 Hoe verskil Sis Vera en haar man? Vul die ontbrekende woorde in.
- 10.3.1 Sis Vera is ... . (1)
- 10.3.2 Haar man is ... . (1)
- 10.4 Hoekom wil niemand die stokvel mis nie? (1)

Lees die onderstaande aanhaling en beantwoord die vrae.

Binne die strooihuisie drink die bejaardes uit hul bierkalbassies en soms uit die bierbottel. Hul musiek is van 'n kerklike aard. Dis “Ha le mpotsa tshepo yaka” en “Sizo ba dubula thina amadimone!” Hulle wil nader aan hul God wees, want wie weet, miskien is dit hul laaste stokvelviering.

Die zol-eters en plaaslike skurke is ook teenwoordig. Nie lank nie, of dit is: “Jou moer!”, “Jou dikkop!”, “Los my cherrie of ek steek jou dood!”

“Die wêreld is nie onse woning nie!” roep die grysaards soos hulle van die bohaai hoor.

“Baba ka Themb!” skree MaDlamini luidkeels. “Kry vir Mandevu so gou moontlik!”

- 10.5 Om watter rede sit die ou mense in die strooihuisie en luister na musiek van 'n kerklike aard? (1)
- 10.6 Waarom moet Baba ka Thembi vir Mandevu gaan haal? (1)
- 10.7 10.7.1 Is die skurke bang vir Mandevu? (1)
- 10.7.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 10.7.1. (1)
- 10.8 Kies die KORREKTE antwoord.
- “Ndevu en sy troika” verwys na ...
- A Mandevu en die skurke.
- B die stokvelgangers.
- C Tiger, Danger, Siphon en Mandevu.
- D die voorsitter en die tesourier. (1)

[10]**EN/OF****VRAAG 11: TOM – Jeanne Goosen**

Lees die onderstaande aanhaling en beantwoord die vrae.

Die donkie staan botstil. Hy kyk stip en intens na my. Dit lyk asof hy my verwyf.

My broertjie begin te huil. “Niks wat ek nog gedoen het, was reg in jou oë nie. Jy kritiseer alles wat ek doen, maak nie saak hoe hard ek probeer nie.” Die trane drup by sy ken af.

Die donkie proes skielik, stamp sy poot en los dan 'n bol warm mis. Ek kyk verwonderd na die wasem. “So 'n pes!” sis ek!

“Toe maar, ek sal dit self optel,” sê my broertjie. “Hy het vir jou geskrik.” Hy is skielik kalm. “My donkie se naam is Tom,” sê hy.

- 11.1 Wat het die broertjie gedoen wat verkeerd was in die spreker se oë? (2)
- 11.2 Hoekom is die spreker kwaad daarvoor?
- Kies die REGTE antwoord.
- A Sy wou vir haar 'n mooi rok met die geld koop.
- B Dit was skoolgeld en kosgeld.
- C Hulle moes varkdraad by die koöperasie gaan koop.
- D Dit was hulle huurgeld. (1)
- 11.3 Watter rede gee die seuntjie vir die spreker dat hulle die donkie en die karretjie moet hou? (1)
- 11.4 Waarvoor kan die donkie die spreker verwyf? (1)

11.5 Wat was volgens die spreker die probleem met die volgende?

11.5.1 Die donkie (1)

11.5.2 Die karretjie (1)

Lees die onderstaande aanhaling en beantwoord die vrae.

My broertjie spring op en gooi sy hande seëvierend in die lug. “Presies!” roep hy uit. “Dit is juis die punt! Verstaan jy dan nie? Dit is waarvoor die donkie en die karretjie daar is! Om draad daarmee aan te ry! Sien jy nou my punt in? En erken dit nou maar, ek is nie altyd stupid nie!” Die donkie met die naam Tom kyk my vierkantig in die gesig. Hy lig sy bolip. ’n Paar van sy tande makeer. Dit lyk asof hy lag.

11.6 Die seuntjie sê vir sy suster: “Ek is nie altyd stupid nie.”

Bewys uit die storie dat die seuntjie wel “stupid” was, al dink hy nie so nie. (2)

11.7 Tom kyk die spreker vierkantig in die gesig en dit lyk asof hy lag. Hoekom sou hy vir die spreker lag? (1)

[10]

EN/OF

VRAAG 12: POTYSTER SWEIS NIE – PG du Plessis

Lees die onderstaande aanhaling en beantwoord die vrae.

Ek laai dus maar die skoolseun op wat met sy kleurbaadjie staan en duimgooi. Hy groet met ’n seunstem waarin die grootwoord begin kraak. Ek sien die kleurbaadjie word vinnig uitgegroeï en hy trek sy te lang arms so ’n bietjie terug om die moue nie te kort te laat lyk nie. Hy sê waar hy skoolgaan, dat hy op pad huis toe is vir die naweek – van die koshuis af. Hy vra ook of ek ou yster bymekaarmaak vir verkoop. In ou yster is baie geld, sê hy oor my stofie, voor ek hom kan vertel dat ek eintlik met woorde probeer boer.

12.1 Hoekom laai die verteller die skoolseun op? (1)

12.2 Watter werk doen die verteller as hy met woorde boer? (1)

12.3 Om watter rede wou die seun se pa hom al uit die koshuis haal? (1)

12.4 Hoe weet jy dat die seun nie so ryk is as wat hy sê nie? (1)

Lees die onderstaande aanhaling en beantwoord die vrae.

Die Portugees ontdek dat ek van my kleingeld mis gevat het en kom agterna.
 Hy sê vir die seun as sy ma môre weer nie opdaag nie, moet sy nie weer probeer kom nie. Die tjips kom nie vanself gaar nie en hy's nou moeg.
 Van die siekspelery, sê hy.
 Die seun kyk my 'n oomblik aan en begin wegstap.
 Die Portugees praat hom agterna: Hy kan nie aanhou om uit jammerte vir mense te sorg net omdat die pa weggeloop het nie.
 Dit was stomp van my om die seun agterna te ry – waar hy langs die pad loop met 'n stywe seunsrug wat weier om iets te wys.
 Ek het vir hom gesê ek wil hom iets gee vir die geselskap, maar hy het die tienrandnoot een keer aangekyk, sy kop vorentoe gedraai en nie weer na my gekyk nie.

12.5 Watter werk het die seun se ma by die Portugees gedoen? (1)

12.6 Hoekom dink jy het die seun die verteller aangekyk en toe weggeloop? (2)

12.7 12.7.1 Was die seun se gesin 'n gelukkige gesin? Ja/Nee (1)

12.7.2 Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

12.8 Voltooi die onderstaande sin deur die KORREKTE antwoord te kies.

Die seun wou nie die tienrandnoot by die verteller vat nie omdat ...

A dit te min geld was.

B hy genoeg geld gehad het.

C hy te kwaad was.

D hy te trots was.

(1)
[10]

TOTAAL AFDELING D: 20

GROOTTOTAAL: 120

